

WYDARZENIA

Jubileuszowy rok *Daru Pomorza*

W roku 2009 przypada 100-lecie wodowania „Daru Pomorza”, obecnie statku-muzeum, Oddziału CMM. Z okazji jubileuszu przygotowanych jest szereg wydarzeń o charakterze popularyzatorskim i naukowym. Kalendarium obchodów obejmuje m.in. konferencję, którą CMM zorganizuje 15 czerwca we współpracy z Polskim Towarzystwem Nautologicznym. Tego dnia odbędzie się też rozstrzygnięcie konkursu dla dzieci i młodzieży na temat zabytkowego żaglowca oraz promocja okolicznościowych wydawnictw. Z kolei na 10 października planowane jest sympozjum i okolicznościowe spotkanie (rocznica wodowania przypada dokładnie 12 października), przygotowywane we współpracy z TP *Daru Pomorza*. Z okazji stulecia statku prezentowane na jego pokładzie wystawy stałe przejdą modernizację, otwarta zostanie ekspozycja czasowa „Polskie statki szkolne”, planuje się także wydanie kilku publikacji – w tym przewodnika-informatora i albumu. Powołano też komitet honorowy obchodów jubileuszu żaglowca, któremu przewodzi Marszałek Sejmu Bronisław Komorowski.

KONFERENCJE

Digitalizacja w muzeum

Przygotowanie standardów i procedur digitalizacji zbiorów oraz wspólny zakup odpowiedniego oprogramowania to cel Międzymuzealnej Grupy d.s. Digitalizacji, stworzonej przez cztery pomorskie muzea: Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Muzeum Zamkowe w Malborku i CMM. 30 stycznia w CMM podpisane zostało między tymi instytucjami porozumienie o współpracy, które sygnowali dyrektorzy: Anna Gosławska-Fortuna, Adam Koperkiewicz, Janusz Trupinda i Jerzy Litwin. Był to pierwszy punkt konferencji, mającej na celu prezentację jednego z najpopularniejszych w Europie programów do tworzenia i zarządzania danymi w formie cyfrowej: MuseumPlus, stworzonego przez szwajcarską firmę Zetcom, a używanego m.in. w Luwrze. Koncepcję i działanie programu omówił przedstawiciel firmy Bogusław Ubik-Perski, jego praktyczne zastosowanie na przykładzie Zachęty – Gabriela Świtek, natomiast standardy opisu zabytków – Katarzyna Zielonka z MNG i Marcin Kłós z CMM, który był też głównym organizatorem konferencji. Z kolei o tym, jak pozyskać fundusze niezbędne do realizacji projektu digitalizacji, którego koszt jest znaczny i przekracza możliwości budżetowe instytucji muzealnej, poinformowali Magdalena Moczulska i Szymon Kulas z CMM, wskazując na środki unijne oraz podając procedury i wymagania przy aplikowaniu o nie.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Kaliningradzka wizyta

Muzeum Wszechocanu w Kaliningradzie jest położoną najbliżej Gdańska zagraniczną placówką muzealną o charakterze morskim, stąd cieszy nas każda możliwość nawiązania ściślejszych kontaktów. W styczniu okazją ku temu była wizyta dyrektora Muzeum, pani Swietłany Siwkowej, która po spotkaniu z dyrekcją CMM zwiedziła nasze gdańskie oddziały oraz statek-muzeum „Dar Pomorza” w Gdyni.

Atlas turystyczny południowego Bałtyku

20 stycznia w Stralsundzie (Niemcy) odbyło się kolejne spotkanie projektu *Seaside*, realizowanego przez Niemcy, Polskę, Szwecję i Litwę w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk (Interreg IVA). W spotkaniu wzięli udział Katarzyna Nowicka i Paweł Lassota z Działu Marketingu CMM (drugim polskim partnerem w projekcie jest miasto Gdańsk). Omawiano sposób pracy nad stworzeniem atlasu turystycznego związanego z morskim dziedzictwem kulturowym w rejonie południowego Bałtyku, który powinien stać się jednym z narzędzi promocji regionu. Ponadto wraz z agencjami turystycznymi uczestniczącymi w projekcie CMM zamierza wyprodukować atrakcyjne oferty skierowane do różnych grup odbiorców, wykorzystując badania marketingowe przeprowadzone wśród turystów państw partnerskich.

PODSUMOWANIA

Jaki był rok 2008?

Ubiegły rok upłynął pod znakiem dwóch ważnych rocznic: 50-lecia Towarzystwa Przyjaciół CMM i 60-lecia wodowania „Sołdka”, obecnie statku-muzeum, oddziału CMM. Oba jubileusze skłaniały nie tylko do podsumowań, ale także zadawania pytań o możliwości działania na rzecz kultury i dziedzictwa narodowego we wciąż zmieniającej się sytuacji ekonomicznej, społecznej i politycznej. Jak radziło sobie CMM w 2008 roku? W naszych oddziałach zorganizowanych zostało ponad dwadzieścia wystaw czasowych, z których największym zainteresowaniem cieszyły się: „Potop, powódzie, podtopienia”, „Polskie malarki o morzu” i „Michał Leszczyński-Lester. Marynarz i artysta”. Przygotowano też kilka wystaw w innych placówkach, w tym ekspozycję malarstwa ze zbiorów CMM zatytułowaną „Okno na świat” w Muzeum Portu w Bremie. Dużym sukcesem była majowa Noc w Muzeum, kiedy to CMM odwiedziło ok. 6000 osób. Oferta wystawieniowa i edukacyjna (w tym popularny Program dla Rodzin) zainteresowała w sumie 242 610 osób. Bliższe przyjrzenie się statystykom wskazuje na wzrost frekwencji w Muzeum Rybołówstwa w Helu (najprawdopodobniej dzięki całorocznemu programowi wystaw czasowych) oraz Kątach Rybackich (gdzie wyjątkowo udany był II kwartał, co potwierdza słuszność koncepcji współpracy ze szkołami w regionie); inne oddziały zanotowały spadek frekwencji w III kwartale: tak odbiła się na niej mniejsza liczba turystów w Trójmieście. Ważnym zeszłorocznym dokonaniem CMM jest zakończenie pracy nad całościowym opracowaniem zabytków pozyskanych z wraka brytyjskiego żaglowca „General Carleton” i opublikowanie ich wyników w I tomie nowej serii „Badania



Dostojny jubilat, Lech Wałęsa, ze swoimi gośćmi w Sali Dolomitowej Spichlerzy na Ołowiance. Fot. Jerzy Pinkas. Ze zbiorów Archiwum Urzędu Miejskiego w Gdańsku



Prace rozbiórkowe dawnego Składu Kolonialnego, gdzie wybudowany zostanie Ośrodek Kultury Morskiej, przebiegają szybko i sprawnie (stan na 30 stycznia).
Fot. Bernadeta Galus

archeologiczne Centralnego Muzeum Morskiego”. CMM organizowało lub współorganizowało kilka konferencji, m.in. IX Konferencję Muzealnictwa Morskiego i Rzecznoego, było też miejscem ważnych wydarzeń, takich jak kolacja zorganizowana dla uczczenia 25. rocznicy przyznania Lechowi Wałęsie Pokojowej Nagrody Nobla. Pod koniec roku rozpoczęto realizację jednego z najambitniejszych projektów ostatnich lat: Ośrodka Kultury Morskiej obok gdańskiego Żurawia. Zainaugurowano też nowy projekt międzynarodowy, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Południowego Bałtyku (Interreg IVA) – *Seaside*.

Zbiory CMM wzbogaciły się w ubiegłym roku o 149 nowych eksponatów, w tym kilka bardzo ciekawych, wartych bliższego zaprezentowania. I tak do Działu Historii Żeglugi i Handlu Morskiego trafiły dwa zabytkowe instrumenty nawigacyjne: sekstant morski i chronometr okrętowy. Sekstant, dar prof. ż.w. Daniela Dudy, wykonany w firmie Heath and Co Ltd. Crayford, Londyn na początku XX wieku (zachował się certyfikat laboratoryjny z datą 1915) wyróżnia się ładną formą ramy, a jego wartość jest tym większa, że był on prawdopodobnie na wyposażeniu nawigacyjnym statku szkolnego *Dar Pomorza* w latach 1930. i jeszcze po II wojnie światowej wykorzystywano go do szkolenia nawigatorów. Chronometr (zegar o dużej dokładności wskazań), wykonany w 1786 roku w Londynie przez firmę *Shepherd and Son*, produkującej dla Royal Navy, jest przyrządem o znakomitej jakości. Interesującym z punktu widzenia historii żeglugi pasażerskiej zabytkiem jest płócienny portfel reklamowy z początku XX w. na dokumenty podrózne (rejestrówce) firmy Skandynawsko-Amerykańska Linia, mającej swoje przedstawicielstwa m.in. w Warszawie i Gdańsku; jeden z napisów na portfelu zachęca: „Wygodna i szybka komunikacja między Polską a Ameryką dwuśrubowemi okrętami pasażerskimi FREDERIK VIII, UNITED STATES, OSCAR II, HELLIG OLAV”. Do zbiorów Działu Historii Żeglugi Śródlądowej trafił m.in. iluminator z bocznokołowca „Kościuszko” zbudowanego w 1892 r. w Stoczni Schichaua w Elblągu, do 1962 r. pływającego pod banderą Żegluga Warszawskiej, następnie służącego jako siedziba i kawiarnia Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego; ocalały po pożarze statku w 1994 roku iluminator jest jednym z nielicznych oryginalnych elementów wyposażenia dawnych statków wiślanych. Cenny pod względem historycznym i etnograficznym jest model bocznokołowca „Halka” (ex „Polska”), zbudowanego w 1925 r. w stoczni na Solcu dla Zjednoczonego Warszawskiego Towarzystwa Transportu i Żegluga Polskiej S.A.; wraz z bliźniaczą „Francją” był pierwszym rzeczonym statkiem pasażerskim zbudowanym w niepodległej Polsce; w 1969 r. Marek Piwowski nakręcił na nim popularny do dziś film pt. „Rejs”. Dużą wartość poglądową ma inny zeszlórczny nabytek: makietę młynów wodnych z zamontowanym napędem mechanicznym wprawiającym w ruch koła młyńskie; makietę ilustrować będzie fragment nowej wystawy stałej w Oddziale Muzeum Wisły w Tczewie, poświęcony trudnościom spławu wiślanego. Osobną grupę interesujących eksponatów stano-

wią modele wykonane w Pracowni Modelarskiej CMM. I tak do Działu Historii Budownictwa Okrętowego trafiły modele przekroju śródkręcia galery z rejonu Morza Śródziemnego z XVII w. oraz słynnego klipra „Cutty Sark”, oba wykonane przez Jarosława Kosmalskiego w skali 1:10. W przypadku tego drugiego nie tylko starannie oddano szczegóły technologiczne budowy, ale też dobrano takie materiały, które były oryginalnie używane do budowy tego statku (dokumentację techniczną opracował Krzysztof Bogacki, a detale techniczne konsultowano ze specjalistami z Anglii). Z kolei Marek Parczyński wykonał dla Działu Rozwoju Portów (z przeznaczeniem na wystawę stałą w Żurawiu) makietę zespołu dźwигów nabrzeżnych z portu rzecznoego w Strasburgu: XVII-wieczne dźwigi z systemem kół deptakowych mogły obracać się wokół własnej osi.



Eksponat włączony w 2008 roku do kolekcji CMM – makietka XVII-wiecznych dźwигów portowych wykonana w Pracowni Modelarskiej CMM (fot. Mirosław Brucki)

NASZE ODDZIAŁY

Wilnia i jej brzegi w Tczewie

Po prezentacji w Spichlerzach na Ołowiance ekspozycja „Wilnia i jej brzegi. Śladami hrabiego Konstantego Tyszkiewicza po 150 latach” przeniesiona została do naszego tczewskiego Oddziału, Muzeum Wisły. Na wystawę składa się kilkadziesiąt fotografii wykonanych przez uczestników międzynarodowej ekspedycji od źródła do ujścia Wilii (lit. Neris), dokumentujących stan obecny miejsc odwiedzonych w 1857 roku przez hr. Tyszkiewicza. W wernisażu, który odbył się 22 stycznia, uczestniczyli m.in. senator Andrzej Grzyb, starosta powiatu tczewskiego Witold Sosnowski, przewodniczący Rady Miasta Tczewa Włodzimierz Mroczkowski oraz wiceprezydenci Tczewa Zenon Drewna i Mirosław Pobłocki. Ekspozycję będzie można oglądać do 15 lutego. Jej kuratorem jest Jadwiga Klim z Działu Żegluga Śródlądowej CMM.

ZAPROSZENIA

Leon rybak

18 lutego o godz. 17.00 na pokładzie statku-muzeum „Dar Pomorza” w Gdyni rozpocznie się promocja najnowszej książki Zbigniewa Gacha „Leon rybak”, której bohaterem jest kpt. ż.w. Leon Skelnik, przez wiele lat pracujący w rybackiej flocie dalekomorskiej. Promocję poprowadzi znany gdański pisarz Paweł Huelle.

Wiedeńskie melodie

Walentynkowy wieczór proponujemy spędzić w Spichlerzach na Ołowiance, gdzie o godz. 18.00 rozpocznie się koncert pt. „Wiedeńskie melodie” w wykonaniu kwartetu smyczkowego Cztery Kolory: Beata Wojtowicz i Marta Jadcuk – skrzypce, Marek Czula – altówka i Aneta Wądołowska – wiolonczela. W programie walce i polki epoki Straussów, przeplatane anegdotami i ciekawostkami związanymi z kompozytorami utworów.